

Asia: VN/26666/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta (kaksoistutkintouudistus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan näkemykset ammattikorkeakoululain ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusta koskevista muutoksista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) antaa lausuntonsa arvioiden esityksen vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistamiseen, liikkuvuuteen sekä viranomaistoimintaan. Valvira pitää kannatettavana esityksen tavoitetta sujuvoittaa koulutuspolkuja ja nopeuttaa näihin ammatteihin valmistumista ja käytettävissä olevien resurssien käyttöä.

Valvira yhtyy esityksen näkemykseen siitä, että kokonaisuutta tarkastellen koulutusmuutoksilla ei ole vaikutusta terveydenhoitajien ja kättilöiden laillistamiseen. Valvira myöntäisi laillistuksen edelleenkin ammattiin johtavan koulutuksen suorittamisen perusteella. Valvira haluaa kuitenkin korostaa, että sille pitää varata riittävä aika varautua teknisiin muutoksiin, joita esitys aiheuttaa. Tutkintotietojen muutos koulutukseksi vaikuttaa ammattioikeuden myöntämiseen, koska ammattioikeuden myöntäminen on riippuvainen tutkintokohtaisista koodi ja sisältö tiedoista, joilla varmistetaan, että suoritus on vaatimusten mukainen. Valvira esittää, että toimeenpanossa muutokset tietojärjestelmiin priorisoidaan, jotta Valvira voi uudistuksen myötä myöntää ammattioikeuden yhtä sujuvasti kuin nykyään sähköisiä tietokantoja hyödyntäen ilman, että valmistuneiden ammatinharjoittamiseen syntyy tarpeettomia katkoja.

Valviran näkemyksen mukaan esityksen mukaisen kättilön koulutuksen rakenne täyttää selkeämmin ammattipätevyysdirektiivissä (ammattipätevyysdirektiivin 41.1 artiklan c kohta) kättilön koulutukselle asetetut edellytykset. Tämä selkeyttää henkilöiden asemaa liikuttaessa EU- ja ETA-alueella.

Valvira voi esityksen mukaisesti todistaa kättilöiden vuoden työkokemuksen hyödyntämällä jo nykyisin käytössä olevaa Certificate of

Current Professional Status (CCPS) todistusta. Valvira arvioi, että sille syntyisi jonkin verran lisätyötä työkokemuksen arvioinnista, mutta muutoksella ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä lisätyötä aiheuttavia vaikutuksia viranomaisille erityisesti ottaen huomioon sen, että kyseessä oleva todistus on tilaajalle maksullinen. Työkokemuksen täyttyessä todistuksessa vahvistettaisiin EU- tai ETA-alueelle hakeutuvan ammatinharjoittamisoikeuteen liittyvät tiedot, koulu-

tuksen direktiivivastaavuus ja muiden automaattisen tunnustamisjärjestelmän edellytysten täyttyminen. Valvira huomauttaa, että työkokemuksen osoittaminen voi osoittautua haastavaksi, koska usein tarve liikkua syntyy yllättäen, eikä henkilö ole osannut valmistautua ja hankkia vähintään vuoden työkokemusta kaikilla vaadituilla osa-alueilla. Jos hakija ei voi osoittaa vaadittua työkokemusta, viitataan todistuksessa niin kutsuttuun yleiseen tunnustamisjärjestelmään. Vaikka

vuoden työkokemuksen puuttuminen ei ole este henkilön liikkuvuudelle, on tällä vaikutuksia yksittäisen henkilön hakemusprosessiin. Yleisen tunnustamisjärjestelmän mukaan kohdamaa voi määrätä hakijan suorittamaan korvaavia toimenpiteitä (sopeutumisaika ja kelpoisuuskoee), jos koulutuksessa on olennaisia eroja kansalliseen koulutukseen. Korvaavien toimenpiteiden suorittamisesta voidaan periä maksuja ja hakemuksen käsittelyn tueksi tarvitaan enemmän selvityksiä, kuin automaattisessa tunnustamisjärjestelmässä. Kokonaisuutena arvioiden hakemusprosessi, jossa koulutusta arvioidaan yleisessä tunnustamisjärjestelmässä, voi aiheuttaa hakijalle enemmän lisätyötä ja kustannuksia, mutta Valviran näkemyksen mukaan liikkuvuus on edelleen mahdollista.

Esityksen mukaan hakukelpoisuuden koulutukseen antaisi ammattikorkeakoulussa suoritettu sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon liitetään tutkintonimike sairaanhoitaja (AMK) tai aiempi opistoasteen sairaanhoitajan tutkinto, jolla voi hakea laillistusta sairaanhoitajaksi. Valvira pitää kannatettavana, että esityksessä on huomioitu myös aiemman opistoasteen tutkinnon suorittaneet.

Valvira katsoo, että esityksen 25.6 §:n perusteella jää epäselväksi, vaaditaanko opiskelijaksi hakeutuvilta, jotka ovat suorittaneet sairaanhoitajan koulutuksen ulkomailla, sairaanhoitajan laillistus ainoastaan Suomesta vai lisäksi lähtömaasta. Jos tarkoitus on vaatia laillistus vain Suomesta, selkeämpi sanoitus voisi olla ”jolla on oikeus harjoittaa sairaanhoitajan ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa”. Vaatimukseen liittyen Valvira toteaa, että arvioidessaan ulkomailla kouluttautuneiden hakijoiden koulutusta, Valvira voi antaa hakijalle koulutusmaan mukaan joko ehdollisen tunnustamispäätöksen tai määräyksen lisäopinnoista. Vaaditut toimenpiteet suoritettuaan hakijan koulutus vastaa Suomessa suoritettavaa sairaanhoitajan koulutusta, ja Valvira myöntää hakemuksesta henkilölle laillistuksen eli oikeuden harjoittaa ammattia.

Lopuksi Valvira huomauttaa, että Valviran toiminta päättyy 31.12.2025, ja kaikki viraston tehtävät siirtyvät Lupa- ja valvontavirastoon.

Lausunnonantajan näkemykset ammattikorkeakoululain ammatillista opettajankoulutusta koskevista muutoksista

-

Lausunnonantajan näkemykset opintotukilain muutoksista

-

Saukko Kaisa
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira